

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2012
COM(2012) 407 final

2012/0199 (COD)

Predlog

SKLEP EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi aktivnosti Unije za evropske prestolnice kulture za leta od 2020 do 2033

{SWD(2012) 226 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Evropske prestolnice kulture so bile zasnovane leta 1985 kot medvladna pobuda. Da bi bila pobuda učinkovitejša, so bile leta 1999 uradno preoblikovane v aktivnost Evropske unije. Uvedena so bila nova merila in izbirni postopki, sestavljen je bil kronološki seznam držav članic, ki določa vrstni red upravičenosti do pridobitve naziva, in ustanovljen evropski izbirni svet neodvisnih strokovnjakov za ocenjevanje vlog (Sklep 1419/1999/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o vzpostavitvi aktivnosti Skupnosti za dogodek Evropske prestolnice kulture za leta 2005 do 2019). Pravila so bila leta 2006 prenovljena, da bi okrepili učinkovitost pobude s spodbujanjem tekmovanja med mesti in krepitvijo kakovosti ponudb. S temi novimi pravili so bili uvedeni tudi različni ukrepi za spremljanje mest pri njihovi pripravi, vključno s procesom spremljanja (Sklep 1622/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 2006 o vzpostavitvi aktivnosti Skupnosti za dogodek Evropske prestolnice kulture za leta 2007 do 2019).

Sklep št. 1622/2006/ES se izteče leta 2019. Natečaj za naziv se zdaj razpiše šest let vnaprej, da bi dali mestom dovolj časa za pripravo pred začetkom leta naziva. Zato bi bilo treba v letu 2013 sprejeti novo pravno podlago za nadaljevanje evropskih prestolnic kulture, da bi zagotovili gladek prehod v letu 2020.

2. OCENJEVANJA, POSVETOVANJA Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Delo Komisije v zvezi s predlogom za evropske prestolnice kulture po letu 2019 temelji na številnih prispevkih.

Od leta 2007 Komisija zagotavlja zunanje in neodvisno ocenjevanje vsake evropske prestolnice kulture. Do zdaj so bile ocenjene prestolnice 2007–2010, v teku pa je ocenjevanje za leto 2011. Prej so evropske prestolnice kulture od leta 1995 do 2004 ocenjevali zunanji ocenjevalci v skupnem poročilu. Komisija je naročila tudi ocenitev postopkov izbora in spremljanja, uvedenih s Sklepom št. 1622/2006/ES.

Od 27. oktobra 2010 do 12. januarja 2011 je potekalo spletno posvetovanje in prejetih je bilo 212 odzivov. Temu spletnemu posvetovanju je sledilo javno zasedanje, ki je bilo v Bruslju 2. marca 2011 in se ga je udeležilo več kot 200 ljudi, vključno z veliko večino predstavnikov javnih organov in organizacij.

Pomembne prispevke k razmišljanju o prihodnosti evropskih prestolnic kulture je zagotovilo tudi samoiniciativno poročilo, ki ga je Odbor regij sprejel februarja 2012, in konferenca ob 25. obletnici evropskih prestolnic kulture, ki je bila organizirana marca 2010 v Bruslju in na kateri se je zbralo več kot 50 nekdanjih, sedanjih in prihodnjih prestolnic ali mest, ki kandidirajo, in 500 udeležencev.

Pomembno je opozoriti, da je bilo pri vseh ključnih vprašanjih veliko ujemanje med dokazi in podatki, zbranimi pri ocenjevanju, ter stališči, izraženimi med procesom posvetovanja. Iz tega se je Komisija lahko veliko naučila za prihodnost evropskih prestolnic kulture.

Obstaja splošno soglasje, da so prestolnice zelo uspešna aktivnost, pa tudi zelo močna podpora njihovem nadaljevanju po letu 2019. Iz tega jasno izhaja, da je to postala ena najambicioznejših pobud v Evropi, tako po obsegu kot po pomenu. Postala je tudi ena najvidnejših in najprestižnejših pobud Unije in verjetno ena tistih, ki jih evropski državljani najbolj cenijo.

Evropske prestolnice kulture lahko prinesejo mestom veliko koristi, če so načrtovane s premislekom. Ostajajo predvsem kulturni dogodek, ki pa ima lahko tudi znatne družbene in gospodarske učinke, še zlasti kadar je dogodek del dolgoročne razvojne strategije mesta in okoliške regije, ki je osredotočena na kulturo. Treba je omeniti tudi, da ima natečaj, čeprav lahko v vsaki državi članici v katerem koli letu gosti dogodek samo eno mesto, pomemben učinek vzvoda na razvoj novih in učinkovitejših strategij tudi v mestih, ki ne dobijo naziva.

Evropske prestolnice kulture so tudi velik izziv. Izvajanje celoletnega programa kulturnih dejavnosti je zahtevno in nekatere prestolnice so bile pri izkoriščanju možnosti, ki jih daje naziv, uspešnejše kakor druge. Glavni izziv za prihodnost bo torej nadgraditi moč sedanjega programa, obenem pa tudi pomoč vsaki posamezni prestolnici, da v celoti izkoristi potencial naziva in optimizira kulturne, gospodarske in družbene učinke.

Na podlagi rezultatov ocenjevanja in javnega posvetovanja je Komisija ugotovila pet glavnih težav, s katerimi se spopadajo mesta pri pripravi na naziv.

- Najpogostejša težava do zdaj je bil vpliv nacionalnih in lokalnih politik na proračune, ki morajo biti v času od kandidature do končne faze čim stabilnejši, pa tudi vpliv politik na druge vidike organizacije dogodka. Politična podpora je temeljna, kajti večina sredstev je javnih in brez njih mesto ne more dati verodostojne ponudbe, hkrati pa je treba spoštovati umetniško neodvisnost izvajalske ekipe, da se zaščiti verodostojnost dogodka.
- Ocenjevanje je pokazalo tudi, da v nekaterih nekdanjih prestolnicah ni bila dobro razumljena evropska razsežnost in bi bila lahko vidnejša.
- Nekaterim mestom dogodka ni uspelo vključiti v dolgoročno strategijo in so imele zato težave z zagotavljanjem trajnostnih učinkov v mestu.
- Mesta sama še vedno niso vzpostavila mehanizmov merjenja in s tem primarnih podatkov o vplivu dogodka. Zato je primerjava med prestolnicami težka in povzroča slabši prenos izkušenj.
- Nazadnje, številne države članice so imele že večkrat naziv in nekatere od njih imajo omejeno število mest, ki so realni kandidati za dogodek velikega obsega, kakršen je evropska prestolnica kulture. Naziv ima lahko močne negativne učinke na mesto, ki ima preveč omejene zmogljivosti, z izbiro šibke prestolnice pa se tvega ugled in dolgoročna vrednost celostne podobe evropske prestolnice kulture.

Na tej podlagi so bile preskušene tri možnosti glede prihodnosti evropskih prestolnic kulture po letu 2019:

- (1) nadaljevanje aktivnosti z ohranitvijo pravne podlage sedaj veljavnega sklepa, h kateremu se preprosto doda novi kronološki seznam držav članic;
- (2) ustavitev aktivnosti;

- (3) nadaljevanje aktivnosti z novo pravno podlago, ki rešuje težave, nastale ob sedanjem Sklepu. Pri tej tretji možnosti sta bili preskušeni dve možnosti:
 - (3a) priloži se novi kronološki seznam držav članic;
 - (3b) naziv se dodeli na podlagi javnega natečaja.

Pri vsaki možnosti so bili preučeni različni kulturni, gospodarski, družbeni in okoljski učinki. Možnosti so bile nato ocenjene in razvrščene glede na uspešnost doseganja ciljev evropskih prestolnic kulture, učinkovitost, stroške in upravno breme, skladnost s širšimi političnimi cilji Unije in njihovo sinergijo ter dopolnjevanje z drugimi cilji Unije in izvedljivost.

Možnost z najvišjo pozitivno skupno oceno je možnost 3a, torej nova pravna podlaga s kronološkim seznamom držav članic. Ta možnost je bila ocenjena bolje kot vse druge možnosti in uvrščena kot prednostna.

Glavni rezultati ocenjevanja in javnega posvetovanja, pa tudi logični koraki, uporabljeni za primerjavo možnosti, so povzeti v delovnem dokumentu služb Komisije, ki je priložen temu predlogu.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Evropske prestolnice kulture temeljijo na členu 167 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Ta člen daje EU pristojnost, da „prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino“. Unija spodbuja tudi „sodelovanje med državami članicami“ na področju kulture in „po potrebi podpira in dopolnjuje njihovo aktivnost“.

V skladu s členom 291 Pogodbe o delovanju Evropske unije bi evropske prestolnice kulture na podlagi novega sklepa, ki formalizira priporočila evropskega izbirnega sveta neodvisnih strokovnjakov, morala uradno imenovati Komisija.

Predlog ohranja načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Glavna raven aktivnosti za izvajanje evropskih prestolnic kulture ostaja na lokalni in nacionalni ravni. Vendar so ocenjevanja in javno posvetovanje pokazali, da mora imeti Unija bistveno vlogo pri koordinaciji med državami članicami in zagotavljanju uporabe skupnih, jasnih in preglednih meril, pa tudi glede postopkov izbora in spremljanja evropskih prestolnic kulture. Unija bo podprla pripravo izbranih mest tudi s priporočili evropskega izbirnega sveta strokovnjakov, izmenjavo najboljših praks med mesti ter s finančnim prispevkom v obliki nagrade Melina Mercouri.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Tako kot Sklep št. 1622/2006/ES, predlog Komisije nima neposrednih proračunskih posledic.

Obdobje, ki je zajeto v predlogu, bo sovpadlo z več večletnimi finančnimi okviri. Za finančni okvir 2014–2020 bodo finančni vidiki v zvezi z evropskimi prestolnicami kulture, vključno z nagrado Melina Mercouri, stroški evropskega izbirnega sveta strokovnjakov, prepoznavnostjo aktivnosti na evropski ravni in človeškimi viri, potrebnimi za podporo aktivnosti znotraj Komisije, obravnavani v okviru programa Ustvarjalna Evropa.

Za leta po letu 2020 bodo pravni in finančni vidiki evropskih prestolnic kulture neposredno povezani z določbami, ki so vključene v prihodnje večletne finančne okvire, in na tej podlagi jih je treba obravnavati tudi v okviru zadevnih programov Unije, ki podpirajo kulturo.

5. POVZETEK SKLEPA

Predlog za evropske prestolnice kulture po letu 2019 na podlagi rezultatov ocenjevanja in javnega posvetovanja ohranja glavne značilnosti in splošno strukturo sedanjega programa.

- Naziv se bo še naprej dodeljeval na podlagi kronološkega seznama držav članic. Tak sistem kroženja se je izkazal kot edini sistem, ki zagotavlja enake možnosti za vse države članice, da gostijo dogodek, in geografsko uravnoteženost lokacije evropskih prestolnic kulture in s tem priložnost za Unijo, da poudari raznovrstnost evropskih kultur, ter za javnost po Evropi, da doživi dogodek blizu doma.
- Naziv bo še naprej rezerviran za mesta. Mesta bodo imela še naprej možnost, da vključijo tudi svojo okoliško regijo, da bi dosegla širšo javnost in povečala učinek, vendar so pretekle izkušnje pokazale, da je jasno vodstvo enega mesta ključni dejavnik uspeha.
- Dodelitev naziva bo še naprej temeljila na kulturnem programu, pripravljenem posebej za leto naziva, da bi spodbujala evropsko razsežnost.
- Dvostopenjski postopek izbora, ki ga izvaja evropski izbirni svet neodvisnih strokovnjakov, se je izkazal kot pošten in pregleden in bo ohranjen. Predvsem je omogočil mestom, da izboljšajo vloge v času od predizbora do končne izbirne faze na podlagi nasvetov, ki jih prejmejo od strokovnjakov iz izbirnega sveta.
- Naziv se bo še naprej dodeljeval za polno leto, da bi ostal razločevalen in ambiciozen.

Hkrati je predlaganih več izboljšav, s katerimi bi se lotili težav, ki so nastale s sedanjim sklepom, in pomagali vsem mestom, da bi kar najbolje izkoristila naziv. Glavne spremembe, ki jih uvaja nova pravna podlaga, so naslednje:

- Merila so veliko bolj izrecna, da bi mesta, ki kandidirajo, dobila več napotkov, in bolj merljiva, da bi pomagala izbirnemu svetu strokovnjakov pri izboru in spremljanju mest. Posebna pozornost je namenjena optimiziranju potencialnega učinka vzvoda pobude na spodbujanje dolgoročnih strategij lokalnega razvoja, zagotovitvi zmogljivosti mest, ki kandidirajo, za dejansko izvedbo dogodka, povečanju evropske razsežnosti in prepoznavnosti kulturnih programov, zagotovitvi visoke kakovosti kulturne in umetniške vsebine, spodbujanju široke udeležbe lokalnega prebivalstva in prizadevanju po zagotavljanju stabilnega proračuna in neodvisnosti umetniških ekip.
- Pogoji za nagrado Melina Mercouri so se poostрили. Poleg tega se nagrada ne bo več izplačevala tri mesece pred začetkom leta naziva, temveč sredi leta samega, da bi s tem zagotovili, da bodo mesta izpolnjevala zaveze glede posebnega financiranja, programov in prepoznavnosti Unije.

- Izrecno je navedeno, da evropski izbirni svet ni dolžan dati pozitivnega priporočila, če nobena ponudba ne izpolnjuje meril.
- Spremljajoči ukrepi, ki podpirajo mesta v obdobju priprave, potem ko pridobijo naziv, so bili okrepljeni, da bi zagotovili mestom nadaljnjo podporo in navodila. Uveden je bil dodaten sestanek za spremljanje, obiski mesta s strani članov izbirnega sveta bodo bolj sistematični, izmenjava izkušenj in najboljših praks med nekdanjimi, sedanjimi in prihodnjimi prestolnicami, pa tudi mesti, ki kandidirajo, pa bo okrepljena.
- Za mesta sama so bile uvedene nove obveznosti ocenjevanja, da bi imeli celovitejši pregled nad učinki naziva in bi zagotovili primerljive podatke.
- Nazadnje, predlagano je, da bi sodelovanje pri aktivnosti po letu 2019 spet odprli za države kandidatke in potencialne kandidatke, kot je bilo pred letom 2010. Izkušnje med drugim v Sibiu leta 2007 in v Carigradu leta 2010 so pokazale, da je to lahko koristno za te države in za Unijo.

Predlog

SKLEP EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi aktivnosti Unije za evropske prestolnice kulture za leta od 2020 do 2033

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prve alinee člena 167(5) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij¹,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) je vse tesnejša zveza med narodi Evrope in med drugim daje Uniji nalogo, da prispeva k razcvetu kultur držav članic in pri tem upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati poudarja skupno kulturno dediščino. Unija pri tem po potrebi podpira in dopolnjuje aktivnost držav članic, da bi izboljšala poznavanje ter razširjanje kulture in zgodovine evropskih narodov.
- (2) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski agendi za kulturo v svetu globalizacije², ki jo je Svet podprl v resoluciji z dne 16. novembra 2007 o evropski agendi za kulturo³, določa cilje za prihodnje dejavnosti Unije na področju kulture. Te dejavnosti morajo spodbujati kulturno raznolikost in medkulturni dialog. Uveljavljati morajo tudi kulturo, ki spodbuja ustvarjalnost, v okviru strategije rasti in delovnih mest, pa tudi njeno bistveno vlogo v mednarodnih odnosih Unije.
- (3) Sklep št. 1622/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 2006 je vzpostavil aktivnost Skupnosti za dogodek Evropske prestolnice kulture za leta 2007 do 2019⁴.

¹ UL C , , str. .

² COM(2007) 242 final

³ UL C 287, 29.11.2007, str. 1.

⁴ UL L 304, 3.11.2006, str. 1.

- (4) Ocenjevanje evropskih prestolnic kulture pa tudi javno posvetovanje o prihodnji aktivnosti po letu 2019 razkriva, da prestolnice postajajo vedno bolj ena najambicioznejših kulturnih pobud v Evropi, pa tudi ena tistih, ki jih evropski državljani najbolj cenijo.
- (5) Prvotna cilja evropskih prestolnic kulture sta bila poudariti bogastvo in raznovrstnost evropskih kultur in značilnosti, ki jih delijo, ter spodbujati večje medsebojno razumevanje med evropskimi državljani, poleg tega pa so mesta vedno bolj dodajala tudi novo razsežnost z uporabo učinka vzvoda naziva za spodbujanje splošnejšega razvoja mesta.
- (6) Ti cilji so povsem v skladu s cilji programa Ustvarjalna Evropa⁵, ki spodbujajo evropsko kulturno in jezikovno raznolikost ter krepijo konkurenčnost kulturnega in ustvarjalnega sektorja s ciljem podpore pametne, trajnostne in vključujoče rasti.
- (7) Ocenjevanje in javno posvetovanje sta pokazala, da imajo lahko evropske prestolnice kulture številne ugodne učinke, če so načrtovane s premislekom. Ostajajo predvsem kulturni dogodek, ki pa ima lahko tudi znatne družbene in gospodarske učinke, še zlasti kadar je dogodek del dolgoročne razvojne strategije mesta, ki je osredotočena na kulturo.
- (8) Evropske prestolnice kulture so tudi velik izziv. Izvajanje celoletnega programa kulturnih dejavnosti je zahtevno in nekatere prestolnice so bile pri izkoriščanju možnosti uspešnejše kakor druge. Zato je treba aktivnost okrepiti, da bi to pomagalo vsem mestom kar najbolje izkoristiti naziv.
- (9) Naziv evropskih prestolnic kulture bi moral biti rezerviran za mesta, da pa bi ta mesta dosegla širše občinstvo in povečala učinek, naj imajo še naprej možnost, da vključijo svojo okoliško regijo.
- (10) Dodelitev naziva evropske prestolnice kulture naj še naprej temelji na kulturnem programu, pripravljenem posebej za leto evropske prestolnice kulture, in naj ima močno evropsko razsežnost, vendar mora biti ta program del dolgoročne strategije.
- (11) Dvostopenjski izbirni postopek, ki temelji na kronološkem seznamu držav članic in ga izvaja evropski izbirni svet neodvisnih strokovnjakov, se je izkazal kot pošten in pregleden. Mestom je omogočil, da izboljšajo vloge v času od predizbora do končne izbirne faze na podlagi nasvetov, prejetih od strokovnjakov iz izbirnega sveta, in zagotovil pravično razporeditev prestolnic po vseh državah članicah.
- (12) Izbirna merila bi morala biti bolj izrecna, da bodo mesta, ki kandidirajo, dobila več napotkov, in bolj merljiva, da bodo pomagala izbirnemu svetu strokovnjakov pri izboru in spremljanju mest. Predvsem bi morala okrepiti zagotavljanje trajnostnih učinkov naziva z nagrajevanjem mest, ki so razvila dolgoročno strategijo kulturne politike.
- (13) Faza priprave v času od imenovanja mesta do leta naziva je bistvenega pomena za uspeh evropske prestolnice kulture. Med zainteresiranimi stranmi obstaja splošno soglasje, da so bili spremljajoči ukrepi, uvedeni s Sklepom št. 1622/2006/ES, za mesta

⁵ COM(2011) 785 final

izredno uspešni. Te ukrepe bi bilo treba še bolj razviti, zlasti s pogostejšimi sestanki za spremljanje in obiski mest s strani članov izbirnega sveta in s še močnejšo izmenjavo izkušenj med nekdanjimi, sedanjimi in prihodnjimi prestolnicami, pa tudi mesti, ki kandidirajo.

- (14) Nagrada Melina Mercouri je pridobila veliko simbolično vrednost, ki daleč presega dejanski znesek nagrade, ki ga lahko dodeli Komisija. A da bi zagotovili, da bodo imenovana mesta izpolnjevala svoje zaveze, bi morali biti pogoji za izplačilo nagrade strožji in izrecnejši.
- (15) Pomembno je, da mesta v vsem svojem komunikacijskem gradivu jasno povedo, da so evropske prestolnice kulture pobuda Unija.
- (16) Komisija s svojimi ocenami rezultatov nekdanjih evropskih prestolnic kulture ne more zagotoviti primarnih podatkov o vplivu naziva in njene ocene temeljijo na podatkih, ki se zberejo na lokalni ravni. Zato bi morali biti ključni igralci v procesu ocenjevanja mesta sama in vzpostaviti bi morala učinkovite mehanizme merjenja.
- (17) Izkušnje v Sibiu leta 2007 in Carigradu leta 2010 so med drugim pokazale, da lahko udeležba držav kandidat s poudarjanjem skupnih vidikov evropske kulture prispeva k temu, da jih približa k Uniji. Zato bi bilo treba sodelovanje pri evropskih prestolnicah kulture po letu 2019 spet odpreti za države kandidatke in potencialne kandidatke.
- (18) Da bi se zagotovili enotni pogoji izvajanja tega sklepa in zlasti določbe v zvezi z imenovanjem evropskih prestolnic kulture, bi bilo treba Komisiji podeliti izvedbena pooblastila.
- (19) Sklep 1622/2006/ES bi bilo treba razveljaviti in nadomestiti s tem sklepom. Njegove določbe pa bi se morale še naprej uporabljati za vse evropske prestolnice do leta 2019, ki so že bile imenovane ali so v postopku imenovanja.
- (20) Ker države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev tega sklepa zlasti zaradi potrebe po skupnih, jasnih in preglednih merilih ter postopkih za izbor in spremljanje evropskih prestolnic kulture, pa tudi po močni koordinaciji med državami članicami, in jih zato lažje doseže Unija, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom proporcionalnosti, kot ga določa navedeni člen, ta sklep ne presega tega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Predmet

Ta sklep vzpostavlja aktivnost Unije za evropske prestolnice kulture za leta od 2020 do 2033.

Člen 2

Cilji

1. Splošni cilji aktivnosti so:
 - (a) ohranjati in spodbujati raznovrstnost evropskih kultur in poudarjati njihove skupne značilnosti ;
 - (b) spodbujati prispevek kulture k dolgoročnemu razvoju mest.
2. Posebni cilji aktivnosti so:
 - (a) povečati obseg, raznovrstnost in evropsko razsežnost kulturne ponudbe mest, vključno z nadnacionalnim sodelovanjem;
 - (b) razširiti dostop do kulture in sodelovanje v njej;
 - (c) okrepiti zmogljivosti kulturnega področja in njegovo povezanost z drugimi področji;
 - (d) izboljšati mednarodni profil mest s pomočjo kulture.

Člen 3

Dostop do aktivnosti

1. Mesta v državah članicah so upravičena do imenovanja za evropske prestolnice kulture za eno leto po vrstnem redu, določenem v Prilogi.

Imenovanje se nanaša na eno mesto v vsaki državi članici, ki je navedena na seznamu.

2. Kadar se država pridruži Uniji po sprejetju tega sklepa, se seznam iz Priloge ustrezno posodobi. Tako so mesta v tej državi upravičena do imenovanja za evropske prestolnice kulture v skladu z istimi pravili in postopki kakor druge države članice.

A glede na to, da se natečaj za naziv začne šest let pred začetkom leta naziva, da bi dali mestom dovolj časa za pripravo po imenovanju, se seznam ne posodobi v primeru, če se država pridruži Uniji po 31. decembru 2026.

Kadar je mesto države pristopnice že imenovano kot evropska prestolnica kulture v obdobju od 2020 do 2033 po pogojih in postopkih za države kandidatke in potencialne kandidatke, kot je določeno v odstavku 3, se seznam ne posodobi.

3. Tudi mesta v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah imajo možnost, da se prijavijo za naziv evropske prestolnice kulture v javnem natečaju, ki se organizira vsako tretje leto vzporedno z natečaji v dveh državah članicah v skladu s koledarjem v Prilogi.

Posebne določbe za mesta v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah so navedene v členu 10.

Člen 4

Vloge

1. Natečaj za evropske prestolnice kulture je na voljo samo mestom. Mesta, ki kandidirajo, lahko vključijo svoje okoliške regije. Vendar se lahko vloge oddajo le v imenu vodilnega mesta, in, če je izbrano, se naziv dodeli temu mestu.
2. Komisija pripravi skupen obrazec za vlogo na podlagi meril iz člena 5, ki ga uporabijo vsa mesta, ki kandidirajo.
3. Vsaka vloga temelji na kulturnem programu z močno evropsko razsežnostjo. Ta program traja eno leto in je pripravljen posebej za naziv evropske prestolnice kulture v skladu z merili iz člena 5. Vendar mora biti vključen v dolgoročno strategijo za kulturni razvoj mesta.

Člen 5

Merila

Merila za ocenjevanje vlog so razdeljena v šest kategorij: „dolgoročna strategija“, „zmogljivost za izvedbo“, „kulturna in umetniška vsebina“, „evropska razsežnost“, „doseg“ in „upravljanje“.

1. Glede „dolgoročne strategije“ se ocenijo naslednji dejavniki:
 - (a) strategija za kulturni razvoj mesta, ki je v veljavi v času prijave, vključno z načrti za kulturno upravljanje in trajnostno kulturno dejavnostjo po letu naziva;
 - (b) načrti za okrepitev zmogljivosti kulturnega področja;
 - (c) načrti za okrepitev dolgoročnih povezav med kulturnim področjem v mestu ter gospodarskim in družbenim področjem;
 - (d) predvideni dolgoročni kulturni, družbeni in gospodarski učinki, ki bi jih imel naziv za mesto;
 - (e) načrti za spremljanje in ocenjevanje učinka naziva na mesto.
2. Glede „zmogljivosti za izvedbo“ naj mesta, ki kandidirajo, dokažejo, da:
 - (a) ima prijava medstrankarsko politično podporo;
 - (b) mesto ima ali bo imelo ustrezno in delujočo infrastrukturo za gostitev dogodka.
3. Glede „kulturne in umetniške vsebine“ se ocenijo naslednji dejavniki:
 - (a) jasna in skladna umetniška vizija za kulturni program leta;
 - (b) vključitev lokalnih umetnikov in kulturnih organizacij v zasnovo in izvedbo kulturnega programa;

- (c) obseg in raznovrstnost predlaganih dejavnosti ter njihova splošna umetniška kakovosti;
 - (d) zmogljivost za kombiniranje kulturne dediščine in tradicionalnih umetniških oblik z novimi, inovativnimi in eksperimentalnimi kulturnimi izrazi.
4. Glede „evropske razsežnosti“ se ocenijo naslednji dejavniki:
- (a) obseg in kakovost dejavnosti, ki spodbujajo kulturno raznovrstnost Evrope;
 - (b) obseg in kakovost dejavnosti, ki poudarjajo skupne vidike evropskih kultur, dediščine in zgodovine, pa tudi evropsko povezovanje;
 - (c) obseg in kakovost dejavnosti, ki so značilne za evropske umetnike, sodelovanje z izvajalci ali mesti v različnih državah in nadnacionalno partnerstvo;
 - (d) strategija za pritegnitev interesa širšega evropskega občinstva.
5. Glede „dosega“ se ocenijo naslednji dejavniki:
- (a) vključitev lokalnega prebivalstva in civilne družbe v pripravo prijave in izvedbe evropske prestolnice kulture;
 - (b) oblikovanje novih in trajnostnih priložnosti za najrazličnejše državljane, da se udeležijo kulturnih dejavnosti ali sodelujejo v njih, zlasti mladi ter odrinjeni in prikrajšani, vključno z manjšinami. Posebno pozornost je treba povsod, kjer je mogoče, dati tudi dostopnosti teh dejavnosti za invalide in starejše;
 - (c) celotna strategija za razvoj občinstva in zlasti povezava z izobraževanjem in udeležbo šol.
6. Glede „upravljanja“ se ocenijo naslednji dejavniki:
- (a) izvedljivost predlaganega proračuna. Ta proračun pokriva pripravljalno fazo, leto naziva samo in predpise glede dejavnosti s trajnostnimi učinki;
 - (b) predvidena struktura upravljanja in organ za izvedbo evropske prestolnice kulture;
 - (c) postopek imenovanja umetniškega direktorja in njegovega področja delovanja;
 - (d) komunikacijska strategija, ki je celovita in poudarja, da so evropske prestolnice kulture pobuda Unije.

Člen 6

Evropski izbirni svet

1. Evropski izbirni svet neodvisnih strokovnjakov (v nadaljnjem besedilu: evropski izbirni svet) se ustanovi za izvajanje postopkov izbora in spremljanja.

2. Evropski izbirni svet je sestavljen iz 10 članov. To so državljani Unije. So neodvisni strokovnjaki z znatnimi izkušnjami in strokovnim znanjem na področju kulture, kulturnega razvoja mest ali organizacije evropske prestolnice kulture. Lahko posvetijo ustrezno število delovnih dni na leto za evropski izbirni svet.

Komisija opravi predizbor skupine potencialnih članov izbirnega sveta na podlagi razpisa za prijavo interesa. Evropski parlament, Svet in Komisija potem izberejo tri strokovnjake, vse iz te skupine, in jih imenujejo v skladu s svojimi zadevnimi postopki. Odbor regij izbere enega strokovnjaka in ga imenuje v skladu s svojimi postopki.

Vsaka institucija ali organ si prizadeva zagotoviti, da se kompetence strokovnjakov, ki jih imenuje, čim bolj dopolnjujejo in da ti strokovnjaki tvorijo uravnotežen geografski spekter.

Evropski izbirni svet imenuje svojega predsednika.

3. Člani evropskega izbirnega sveta so imenovani za obdobje treh let. Z odstopanjem, kar zadeva prvi izbirni svet, ki se vzpostavi na podlagi sedanjega sklepa, Evropski parlament imenuje svoje tri strokovnjake za tri leta, Svet za eno leto, Komisija za dve leti, Odbor regij pa za eno leto, da bi omogočili razporejeno zamenjavo članov izbirnega sveta in se tako izognili izgubi izkušenj in znanja, do katere bi prišlo, če bi zamenjali vse člane hkrati.
4. Člani evropskega izbirnega sveta dajo izjavo o vsakem dejanskem ali potencialnem navzkrižju interesov v zvezi s posameznim mestom, ki kandidira. V primeru take izjave člana ali če se pojavi navzkrižje interesa, ta član ne sodeluje v izbirnem postopku za zadevno državo članico ali, kjer je to primerno, v izbirnem postopku za države kandidatke ali potencialne kandidatke. Zadevnega člana se pri tem postopku ne zamenja in izbor izvedejo preostali člani evropskega izbirnega sveta.
5. Vsa poročila evropskega izbirnega sveta se javno objavijo na spletišču Komisije.

Člen 7

Oddaja vlog v državah članicah

1. Vsaka država članica je odgovorna za organizacijo natečaja med svojimi mesti v skladu s koledarjem v Prilogi.
2. Države članice objavijo razpis za oddajo vlog šest let pred začetkom leta naziva.

Vsak razpis za oddajo vlog, namenjen mestom, ki kandidirajo za naziv, uporablja skupen obrazec za vlogo iz člena 4(2).

Rok za predložitev vlog v okviru vsakega od teh razpisov je 10 mesecev po njegovi objavi.

3. Zadevne države članice vloge uradno sporočijo Komisiji.

Člen 8

Predizbor v državah članicah

1. Vsaka zadevna država članica skliče sestanek evropskega izbirnega sveta za predizbor z mesti kandidati pet let pred začetkom leta prireditve.
2. Evropski izbirni svet oceni vloge v skladu z merili iz člena 5. Izbirni svet določi seznam mest kandidatov v ožjem izboru, ki so se uvrstila v nadaljnji izbor, in predloži vloge mest kandidatov, ter priporočila mestom kandidatom iz ožjega seznama mest kandidatov.
3. Evropski izbirni svet predloži svoje poročilo zadevni državi članici in Komisiji. Vsaka zadevna država članica uradno potrdi ožji izbor, ki temelji na poročilu izbirnega sveta.

Člen 9

Izbor v državah članicah

1. Mesta kandidati, ki so v ožjem izboru, dopolnijo svoje vloge v skladu z merili in priporočili, ki jih objavi izbirni svet na svojem predizbornem sestanku in jih prenese zadevnim državam članicam, ki jih nato predložijo Komisiji.
2. Vsaka zadevna država članica skliče sestanek evropskega izbirnega sveta za končni izbor z mesti kandidati v ožjem izboru devet mesecev po predizbornem sestanku.
3. Evropski izbirni svet oceni dopolnjene vloge.
4. Evropski izbirni svet izda poročilo o vlogah s priporočilom za imenovanje enega mesta v zadevni državi članici za evropsko prestolnico kulture. A če nobeno mesto, ki kandidira, ne izpolnjuje meril, lahko evropski izbirni svet priporoči, da se naziva v tistem letu ne podeli.

Poročilo vsebuje tudi priporočila priporočenemu mestu v zvezi z napredkom, ki ga je treba doseči do leta naziva.

Poročilo se predloži zadevni državi članici in Komisiji. Objavi se na spletišču Komisije.

Člen 10

Določbe za države kandidatke in potencialne kandidatke

1. Komisija je odgovorna za organizacijo natečaja med mesti v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah.
2. Komisija objavi v Uradnem listu Evropske unije razpis za oddajo vlog šest let pred začetkom leta naziva. Ta razpis je odprt za mesta v vseh državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah, pod pogojem da te države sodelujejo v programu

Ustvarjalna Evropa ali v poznejših programih Unije, ki podpirajo kulturo, na dan objave razpisa.

A zaradi enakosti z mesti v državah članicah je v obdobju od leta 2020 do 2033 vsakemu mestu dovoljeno sodelovati samo v enem natečaju za mesta v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah in mesto, ki bo sodelovalo v takem natečaju, ne bo smelo v tem istem obdobju sodelovati v nobenem poznejšem natečaju v novi državi članici pod pogoji, določenimi v členu 3(2).

Poleg tega je vsaki državi članici kandidatki ali potencialni kandidatki prav tako zaradi enakosti z državami članicami dovoljeno, da gosti dogodek samo enkrat v obdobju od leta 2020 do 2033. Zato mesta iz držav, ki jim je bil že dodeljen naziv, ne bodo smela sodelovati v poznejših natečajih v istem obdobju.

3. Za države kandidatke in potencialne kandidatke se uporabljajo pogoji iz člena 4 in merila iz člena 5.
4. Evropski izbirni svet opravi predizbor mest pet let pred začetkom leta naziva samo na podlagi pisnih obrazcev za vlogo iz člena 4(2). Z mesti, ki kandidirajo, ne bo organiziran sestanek.

Evropski izbirni svet oceni vloge v skladu z merili. Izbirni svet določi seznam mest kandidatov v ožjem izboru, ki so se uvrstila v nadaljnji izbor, predloži poročilo o vlogah vseh mest kandidatov ter oblikuje priporočila za mesta kandidate z ožjega seznama.. To poročilo se predloži Komisiji in objavi na spletišču Komisije.

5. Mesta kandidati, ki so v ožjem izboru, dopolnijo svoje vloge v skladu z merili in priporočili, objavljenimi med predizborom, in jih predložijo Komisiji.

Komisija skliče sestanek evropskega izbirnega sveta za končni izbor z mesti v ožjem izboru devet mesecev po predizboru.

Evropski izbirni svet oceni dopolnjene vloge.

Evropski izbirni svet izda poročilo o vlogah mest kandidatov z ožjega seznama s priporočilom za imenovanje največ enega mesta v eni državi kandidatki ali potencialni kandidatki za evropsko prestolnico kulture. A če nobeno mesto, ki kandidira, ne izpolnjuje meril, lahko evropski izbirni svet priporoči, da se naziva v tistem letu ne podeli.

Poročilo vsebuje tudi priporočila priporočenemu mestu v zvezi z napredkom, ki ga je treba doseči, in ukrepi, ki jih je treba sprejeti do leta naziva.

Poročilo se predloži Komisiji in objavi na spletišču Komisije.

Člen 11

Imenovanje

Komisija z izvedbenimi akti uradno imenuje evropske prestolnice kulture ob ustreznem upoštevanju priporočil evropskega izbirnega sveta. Komisija obvesti Evropski parlament, Svet in Odbor regij o imenovanju.

Člen 12

Sodelovanje med imenovanimi mesti

1. Po imenovanju si evropske prestolnice kulture istega leta prizadevajo, da bi razvile povezave med svojimi kulturnimi programi.
2. Sodelovanje se oceni v okviru postopka spremljanja iz člena 13.

Člen 13

Spremljanje

1. Evropski izbirni svet spremlja pripravo evropskih prestolnic kulture in zagotavlja mestom podporo in usmerjanje od njihovega imenovanja do začetka leta naziva.
2. V ta namen Komisija skliče za evropski izbirni svet in zadevna mesta tri sestanke: prvi sestanek je tri leta pred začetkom leta naziva, drugi sestanek je osemnajst mesecev pred začetkom leta naziva in tretji sestanek je dva meseca pred začetkom leta naziva. Država članica ali zadevna država lahko za te sestanke imenuje opazovalca.

Ta mesta šest tednov pred vsakim od teh sestankov izdajo Komisiji poročila o napredku.

Na sestankih evropski izbirni svet pregleda stanje priprav in poda nasvete glede pomoči mestom pri pripravi kakovostnega programa in učinkovite strategije. Izbirni svet posebno pozornost posveti priporočilom, ki so podana v poročilu o izboru in predhodnih poročilih o spremljanju.

3. Evropski izbirni svet po vsakem sestanku izda poročilo o stanju priprav in vseh ukrepih, ki jih je treba sprejeti.

Poročila o spremljanju se predložijo Komisiji in mestom ter državam članicam ali zadevni državi. Objavijo se tudi na spletišču Komisije.

4. Poleg sestankov za spremljanje lahko Komisija vedno, ko je treba, organizira tudi obiske članov evropskega izbirnega sveta v imenovanih mestih.

Člen 14

Nagrada

1. Obdobje, ki je zajeto v tem sklepu, bo sovpadlo z več večletnimi finančnimi okviri. Za vsakega od teh večletnih finančnih okvirov bo Komisija preučila možnost, da se imenovanim mestom dodeli denarna nagrada v čast Melini Mercouri. Pravni in

finančni vidiki te nagrade se obravnavajo v okviru zadevnih programov Unije, ki podpirajo kulturo.

2. Če so pogoji iz odstavka 1 izpolnjeni in se nagrada Melina Mercouri dodeli imenovanemu mestu, se nagrada izplača najpozneje do konca junija v letu naziva, pod pogojem, da mesto izpolnjuje zaveze, dane v stopnji prijave, in da so izvedena vsa priporočila, ki jih je dal evropski izbirni svet v poročilih o izboru in o spremljanju.

Zaveze, dane v stopnji prijave, se štejejo za izpolnjene s strani imenovanega mesta, če v času od stopnje prijave do leta naziva niso bile narejene večje spremembe programa in strategije, zlasti če:

- (a) je proračun v času od imenovanja mesta do začetka leta naziva ostal stabilen;
- (b) je bila neodvisnost umetniških ekip spoštovana;
- (c) je evropska razsežnost v končni različici kulturnega programa ostala dovolj močna;
- (d) komunikacijska strategija in komunikacijsko gradivo, ki ga uporabi mesto, jasno izraža, da so evropske prestolnice kulture pobuda Unije;
- (e) so sprejeti načrti za spremljanje in ocenjevanje učinka naziva na mesto.

Člen 15

Praktične rešitve

Komisija predvsem:

- (a) zagotovi celovito usklajenost aktivnosti;
- (b) zagotovi koordinacijo med državami članicami in evropskim izbirnim svetom;
- (c) glede na cilje in merila vzpostavi smernice v pomoč pri postopkih izbora in spremljanja v tesnem sodelovanju z evropskim izbirnim svetom;
- (d) zagotovi podporo evropskemu izbirnemu svetu;
- (e) javno objavi vse ustrezne informacije in prispeva k prepoznavnosti aktivnosti na evropski ravni;
- (f) spodbuja izmenjavo izkušenj med nekdanjimi, sedanjimi in prihodnjimi prestolnicami, pa tudi mesti, ki kandidirajo.

Člen 16

Ocenjevanje

1. Za ocenjevanje rezultatov vsake evropske prestolnice je odgovorno zadevno mesto.

Komisija vzpostavi skupne smernice in kazalnike za mesta na podlagi ciljev in meril aktivnosti, da bi zagotovila usklajen pristop k postopku ocenjevanja.

Mesta pošljejo Komisiji svoja poročila o ocenjevanju najpozneje do 31. oktobra v letu, ki sledi letu naziva. Komisija ta poročila objavi.

2. Poleg ocenjevanja s strani mest, Komisija zagotovi tudi redna zunanja in neodvisna ocenjevanja rezultatov evropskih prestolnic kulture. Ocenjevanja Komisije se osredotočajo na postavljanje vseh nekdanjih prestolnic v evropski kontekst, da bi se omogočile primerjave in pridobivanje koristnih izkušenj za prihodnje prestolnice, pa tudi vsa evropska mesta.

V teh zunanjih in neodvisnih ocenjevanjih se oceni tudi aktivnost evropskih prestolnic kulture v celoti, zlasti učinkovitost strategij, uporabljenih za udejanjenje aktivnosti, in učinki aktivnosti, ter preveri možnosti, kako bi jo lahko izboljšali.

Komisija predloži Evropskemu parlamentu, Svetu in Odboru regij:

- (a) prvo vmesno poročilo o oceni najpozneje do 31. decembra 2024;
- (b) drugo vmesno poročilo o oceni najpozneje do 31. decembra 2029;
- (c) poročilo o naknadni oceni najpozneje do 31. decembra 2034.

Člen 17

Razveljavitev in prehodne določbe

Sklep št. 1622/2006/ES se s tem razveljavi. Vendar se še naprej uporablja v primeru mest, ki so že bila imenovana ali so v postopku imenovanja za evropske prestolnice kulture za leta od 2012 do 2019.

Člen 18

Ta sklep začne dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik

PRILOGA

Vrstni red držav, ki so upravičene do imenovanja za evropsko prestolnico kulture

2020	Hrvaška ⁶	Irska	država kandidatka ali potencialna kandidatka
2021	Romunija	Grčija	... ⁷
2022	Litva	Luksemburg	
2023	Madžarska	Združeno kraljestvo	država kandidatka ali potencialna kandidatka
2024	Estonija	Avstrija	
2025	Slovenija	Nemčija	
2026	Slovaška	Finska	država kandidatka ali potencialna kandidatka
2027	Latvija	Portugalska	
2028	Češka	Francija	
2029	Poljska	Švedska	država kandidatka ali potencialna kandidatka
2030	Ciper	Belgija	
2031	Malta	Španija	
2032	Bolgarija	Danska	država kandidatka ali potencialna kandidatka
2033	Nizozemska	Italija	

⁶ Predmet pristopa v letu 2013.

⁷ Tretji stolpec v seznamu iz Prilog se posodobi, če se bodo po sprejemu Sklepa Uniji pridružile nove članice. Spoštoval se bo vrstni red njihovega pristopa. Med datumom pristopa in začetkom leta naziva se računa najmanj šest let, da bi omogočili dovolj časa za postopke izbora in spremljanja. Največje število evropskih prestolnic kulture v danem letu ne presega treh. Če se dve ali več držav članic pridruži Uniji na isti datum in ni mogoče doseči soglasja o vrstnem redu udeležbe med zadevnimi državami, Svet organizira žreb.